

MUISTELUITA SWS:N 10-VUOTISJUHLISTA

koonnut **Annikki Juhakoski**

Turun Filharmonisen orkesterin Perjantailklassikkojen konserttiohjelma (5.10.01) oli omistettu kokonaan **Richard Wagnerin** musiikille. Orkesterin syyskauden aikana esitettiin useiden merkittävien säveltäjien ensimmäinen sinfonia. Niinpä tässäkin konsertissa kuulumme Wagnerin ensimmäisen ja ainoan kokonaisuuden säilyneen sinfonian ja varsinaisesta oopperamusiiikista mahtu mukaan vain yksi teos, *Nürnbergin mestarilaulajien alkusoitto*.

Perjantapäivän juhlat alkoivat jo ”varaslähdöllä” konserttitalon Oopperakahviossa, jossa Turun Filharmonisen orkesterin intendentti **Tero-Pekka Henell** haastatteli illan kapellimestaria, ruotsalaista **Cecilia Rydinger Alinia**. Hän on opiskellut mm. **Jorma Panulan** johdolla ja voittanut esim. vuonna 1991 Tukholman Kuninkaallisen kapellimestarikilpailun. Saavutus on erinomainen jo siitäkin syystä, että kyseessä on naiskapellimestari. Nainen kapellimestarina kun on edelleen melkoinen harvinaisuus.

Monet Wagner-seuran jäsenet muistavat Cecilia Rydinger Alinin ennen kaikkea Karlstadin oopperan hienojen Wagner-produktioiden kapellimestarina. Olihan Karlstadin pienen oopperatalon *Tristan ja Isolde* kokonaisuudessaan lumoava oopperaelämys, jota on vaikea ylittää. Haastattelussa Cecilia Rydinger Alin osoittautui vilkkaaksi, lämpimäksi ja sanavalmiiksi persoonaksi, joka rakastaa Wagnerin musiikkia syvästi.

Ennen konserttia ja tauon aikana yleisöllä oli mahdollisuus tutustua seuraamme ja ostaa Wagner-aiheisia lehtiä, kirjoja, huiveja ym. info- ja myyntitiskimme luona.

Juhlakonsertti

Konsertin alussa SWS:n entinen puheenjohtaja ja nykyinen hallituksen jäsen **Martti Parkkari** kertoi Wagnerin vaiheikkaasta elämästä omalla persoonallisella tavallaan.

Odotukset olivat siis korkealla, kun ensimmäiset Wagnerin C-duurisinfonian sävelet kaikui salissa. Tämä nuoruudensynti – Wagner oli tuolloin vain 18-vuotias – on tietysti kuriositeetti, mutta sellaisena erityisen mielenkiintoinen, koska vain harvoilla on ollut tilaisuus kuulla sinfoniaa konsertissa. Tästä monin paikoin varsin viehättävästä musiikista **Mats Liljeroos** kirjoittaa Hbl:n kritiikissään ”C-dursymfonin forsar fram som en bäck om våren, på lätta beethovenska, weberska och mendelssohnska fötter”. Tero-Pekka Henell kertoi jälkepäin,

Cecilia Rydinger Alin

että Wagner kokemuksen puutteesta joutu oli vielä tässä teoksessaan kirjoittanut jousille hyvin hankalasti soitettavaa tekstiä. Orkesteri selvisi hankaluuksista kuin niitä ei olisi ollutkaan. Sen soitto koko konsertin ajan oli todella nautittavaa – upea juhlakonsertti seurалlemme.

Illan solistina sopraano **Päivi Nisula** esitti Wagnerin Mathilde Wesendonckin runoihin sävelletyt laulut loistokkaasti. **Matti Lehtosen** voi täydellä syyllä yhtyä, kun hän Turun Sanomissa hehkuttaa: ”Nisulan ääni on jumalaisen kaunis, yksi aikamme ihanimmista. Ääneen sisältyvä pyöreä, sensuelli sävy tekee siitä kenties kaikkein sopivimman suuriin italialaisiin dramaattisiin osiin kuten Toscaan ja *Linnens tytön* Minnieen, luultavasti Isoldeenkin, muttei välttämättä Brünnhildeen. ”Erittäin myönteinen oli myös Mats Liljeroosin arvio: ”Hennes stämman har en unik klang, som i kombination med en starkt profilerad tolkningsvilja i de bästa stunderna kan åstadkomma storverk. Nisula kommer antagligen snart att sjunga Isolde, men jag hoppas, på basen av hennes version av de själsbefryntade Wesendonckliederna, att hon tar sig den tillräckliga tiden.”

Mielenkiintoa illan konserttiin oli lisännyt konserttipäivän Turun Sanomissa

julkaistu Matti Lehtosen artikkeli Wesendonck-laulujen syntyhistoriasta. Mathilde Wesendonckin ja Richard Wagnerin suhdehan on tunnetusti musiikkihistorian erikoisimpia. Wagner tutustui 1850-luvun alussa Otto ja Mathilde Wesendonckiin ja Mathildestä tuli tällöin Wagnerin musiikin harras ihailija. Jälkipolville onkin säilynyt lähes parisataa kirjettä ja päiväkirjamerkintää heidän suhteestaan. Kirjeet on julkaistu kirjana jo vuonna 1904. ”*Richard Wagner and Mathilde Wesendonck. Tagebuchblätter und Briefe 1853-1871*”, joista selviää Mathilden merkitys ennen kaikkea *Tristanin ja Isolde* sävellystyöhön. Kirjekokoelma on tosin Wagnerin toisen vaimon Cosiman huomattavasti karsima, koska suhteen piti näyttää ehdottoman platoniselta, mutta hyvänäkin.

Yleisöä olisi saliin mahtunut enemmänkin, mutta kuitenkin yli puoli salia oli täyttynyt ja se on hyvä saavutus, kun ei ollut kysymys mistään kausikorttikonsertista. Konsertti vakuutti kuulijansa siitä, ettei Wagnerin musiikin suinkaan tarvitse olla mahtipontista ja juhallista kuten usein luullaan, vaan esimerkiksi Wesendonck-lauluissa voi kuulla suurta eroottista kaipautta ja tukahdutettuja toiveita eritoten hienon solistin laulamana. Päätösnumerona kuultu *Mestarilaulajien alkusoitto* soi sitten riemukkaan juhlavasti kuten juhlapäivänä sopiinkin.

Seuran järjestämään Nachspieliin Park Hotellissa osallistui melkein 50 ihmistä. Tarjolla oli talon kotitekoista bratwurstia ja täällä tapasimme vielä kerran viehättävän Cecilia Rydinger Alinin, joka vastasi yleisön kysymyksiin ja kertoi lisää suhteestaan Wagnerin musiikkiin. Hän tuntui olevan aidosti hyvillään ja iloinen, kun puheenjohtaja **Markku Lulli-Sepälä** toiminnanjohtaja **Peter Häggblom**in suosiollisella tulkkausavulla kertoi SWS:n hallituksen päätöksestä kutsua hänet seuran kunniajäseneksi tunnustuksena ansioistaan Wagnerin musiikin tulkitsemisessä. Seuran kiitoksena Päivi Nisulalle luovutettiin Peter Bassettin Ring-kirja.

Lauantaiaamuna oli mahdollisuus Park-Hotellissa katsella videolta Fritz Langin mykkäelokuvaa vuodelta 1924 ”*Nibelungein laulu*” ja iltapäivällä vielä toinen osa Langin elokuvasta. Filmi osoittautui niin kiinnostavaksi, että oli pyydetty sen esittämistä joskus uudelleen.

Pääjuhlatilaisuus

Kaksipäiväiset juhlat huipentuivat var-

sinaiseen pääjuhlaan Turun Konservatorion Chrichton-salissa, jossa meille, lähes sadalle osanottajalle, saliin tullessa jaettiin seuran tuore 10-vuotispinssi.

Juhlaohjelman aloittivat viulisti Markku Lulli-Seppälä ja pianisti **Marko Autio** soittamalla osan *Parsifalin alkusoitosta* sekä *Tannhäuserista* Laulun iltatähdele. Viulisti olikin monelle yllätys, vaikka olemme usein ”Wagneriaanissa” nähneet puheenjohtajan kuvassa viulun kanssa, mutta vain harvat meistä ovat kuulleet hänen soittavan sitä. Nyt muusikkojen hieno, syvälinen Wagnerin musiikin tulkinta herkisti kuulijat hartaaseen juhlatunnelmaan muistuttaen samalla siitä tuskasta ja häädystä, joka ahdisti mieliämme syyskuussa USA:ssa tapahtuneiden terroritekojen jälkeen. Wagnerin sävelet tuntuivat kertovan, että sittenkin kaikesta turvattomuudesta huolimatta maailmassa on vielä paljon hyviä asioita, kunhan vain pystymme ne havaitsemaan.

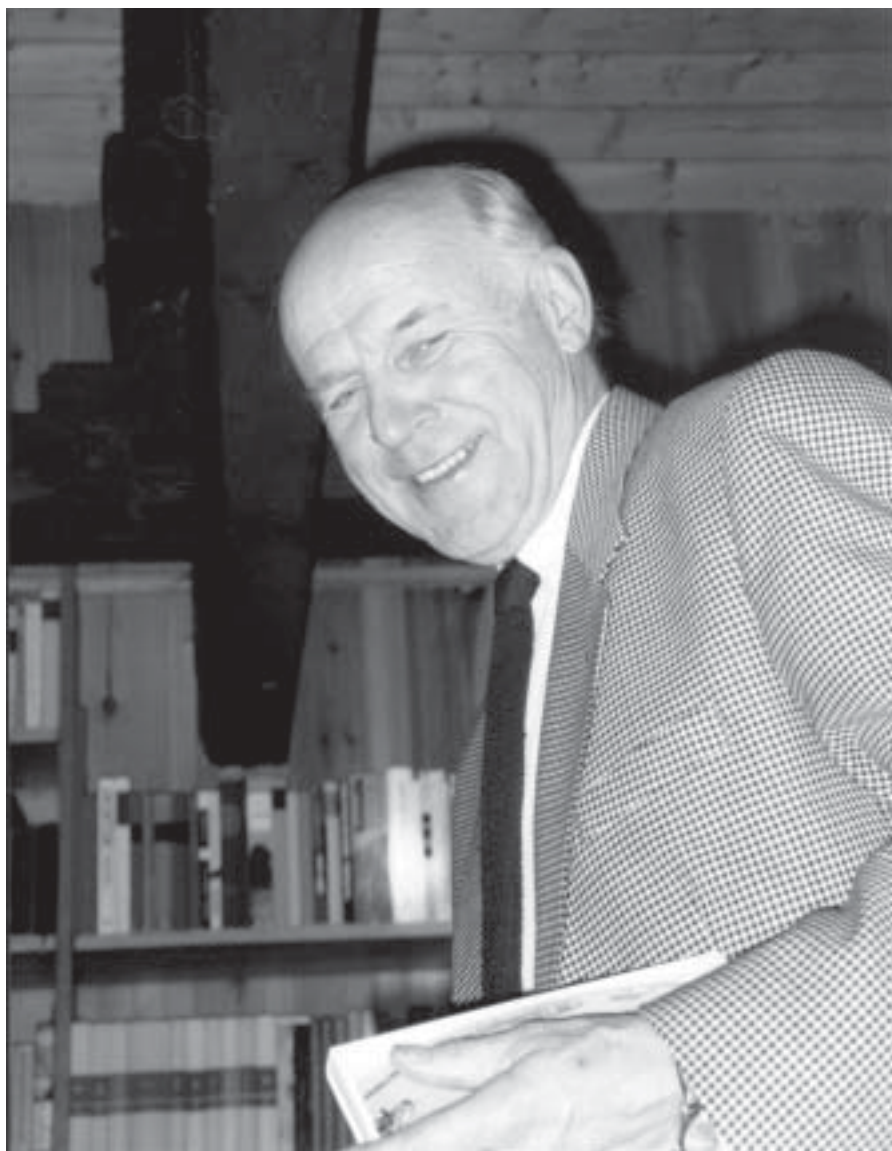
Seuraavaksi lauloi stipendiaattimme, mezzosopraano **Sari Nordqvist** Wesendonck-lauluista osan *Schmerzen*, **Oskar Merikannon** *Onnettoman* sekä aarian *Acerba voluttà* **Francesco Cilean** oopperasta Adriana Lecouvreur. Nordqvistin täyteläinen ja loisteliäs ääni herätti taas kerran ihailuamme ja salin akustiikkakin tuntui sopivan hänen harvinaiselle äänelleen. Tätä kirjoitettaessa on Lappeenrannan laulukilpailu jo takana ja voimme onnitella Sari Nordqvistia hienosta tuloksesta!

Markun huumorilla höystetty juonto kevensi sopivasti lämminhenkisen ja intiimin juhlaillan tunnelmaa. Odotus olikin melkoinen sankaritenori **Pentti Perksalon** aloittaessa Marko Aution säestämänä esitystään. MILS:sin tallenteelta olimme jo kuulleet tämän harvinaisen tenorin ääntä ja ihastuneet, mutta monet läsnäolijoista kuuluivat vasta ensimmäisen kerran tämän sankaritenorin laulavan luonnossa.

Hetken olimme täydellisen mykistyneitä, kun Valkyyriasta *Siegmundin kevätlaulun* ensimmäiset sävelet täyttivät salin. (Winterstürme wichen dem Wonnemond). Toisessa *Siegfriedin sulatuslaulussa* (Nothung! Nothung!) Marko Autio lauloi johdattelevan *Mimen* repliikin samalla pianoa soittaessaan.

Upeaa esitystä kuunnellessa mielessä heräsi kysymys, miksi en ole aikaisemmin kuullut tämän, nyt jo yli 70-vuotiaan tenorin laulavan. Eräs selitys on ehkä se, että Perksalo on laulanut pääasiassa ulkomaisissa oopperataloissa, joissa hän on laulanut suuria Wagner-tenorin osia. Muutama vuosikymmen sitten eivät radiossa, TV:ssä eikä lehdistössäkään musiikkiuutiset olleet niin kattavia kuin nykyisin.

Tenorin ääntä kuvatessa on lainattava Matti Lehtosen levyarvostelua Turun Sanomissa. ”Perksalon ääni on kutakuinkin ihanteellinen Wagnerin musiikkiin. Soundi on kirkas ja vaalea, nuorekas, mutta

Pentti Perksalo

kyhkeä volyyymi ja metallinen klangi tekevät äänestä leikkaavan ja sankarillisen. Perksalon äänelliset ominaisuudet taipuvat yhtä hyvin *Lohengrinin* ja *Mestari-laulajien* lyryisempiin hetkiin kuin *Siegfriedin* robustiin heroisuuteen. Mikä merkillepantavaa, nykyajan näkökulmasta katsottuna, Perksalon ääni on etenkin Wagner-tenoriksi erittäin kaunis.” Tämän voivat nyt kaikki Wagneriaanin lukijat todeta CD:ltä, joka tuli edellisen lehden mukana. Vain runsas vuosi sitten Pentti Perksalo vielä levytti *Tannhäuserin Rooman kertomuksen* Turun tuomiokirkossa uskomattoman nuorekkaalla äänellä 71-vuotiaaksi.

Oli siis aivan oikein, että myös Pentti Perksalo nimettiin SWS:n kunniajäseneksi. Hän jos kukaan on ansainnut tämän nimityksen. Perksalon taiteeseen voi tutustua lähemminkin MILS:in uudella tallenteella, jossa Wagnerin lisäksi on muidenkin säveltäjien yksinlaulunumeroita.

Juhlaillan ollessa lähes puolivälissä olikin onnitelujen ja kiitosten aika. Pai-

kalla olleet Lahden Aplodit orkesterille ry:n ja Richard Wagner Kulttuuriryhdistys ry:n sekä Ruotsin Wagner-seuran edustajat onnitelivat ja ojensivat lahjansa.

Pienten lahjojen kera kiitettiin illan juhla järjestäjiä Markku Lulli-Seppälää, Outi Jaakolaa ja Martti Parkkaria sekä Riitta-Liisa Mäkipaatta ja Peter Häggblomia seuran puolesta tehdystä uhratuvas- ta työstä.

Hyviin juhliin kuuluu myös juhlaesitelmä, jonka piti professori **Hannu Salmi**. Otsikkona oli **Zacharias Topeliuksesta wagneriaanina**. Kaikki tunnemme kyllä Topeliuksen loistavana tarinankertojana ja satusetänä, mutta että wagneriaanina? Varsin kiinnostavia asioita löytyikin Topeliuksen suhteesta Wagnerin musiikkiin.

Koko illan solistien säestäjänä toiminut pianisti Marko Autio soitti kaksi kaulunista Wagnerin pianokappaletta: *Ankunft bei den schwarzen Schwänen* ja *Albumblatt für Frau Betty Schott* ja sen jäl-

Uolevi Karrakoski

keen taas säestämään.

Tällä kerralla ansiokas sihteerimme, nuori tenori **Jopi Harri** lauloi vakavana Wagnerin yksinlaulun *Kaksi krenatööriä Heinrich Heinen* tekstiin (ranskankielinen käännös F. A-Loeve-Veimar). Perusteellisena miehenä lisenssiaattitöidensä ohessa Jopi oli ehtinyt valmistamaan hienon lauluohjelman juhliin. Tänä päivänä tiedämme sen tutkinnon olevan ohi ja uuden apurahan turvin Jopi voi rauhassa jatkaa seuraavaan tutkintoon. Voimme onnitella ja olla myös kiitollisia Jopille.

Onkohan ”syytettävä” Wagneria siitä, että SWS:ssä on niin monia, tunnollisesti elämänsä suhtautuvia nuoria?

Kun tuli ruokailun vuoro, meidät kutsui alakerran pöytiin **Tuomas Harrin** käyrätorvifanfaari Siegfriedistä. Vaikutavaa!

Sigyn-ravintolan korkea sali kaikui riemukkaista huudahduksista ja vilkkaasta keskustelusta samalla kun nautimme Amican herkkupöydän antimista. Tunnelma oli kuin hyvissä perhejuhlissa ainakin! Fanfaarin taas kutsuessa siirryimme Outin ”Puhvettiin”, jossa tarjottiin hyvät kahvit ja muut virvokkeet.

Samalla ohjelma jatkui Martti Parkkarin ”maailman mielenkiintoisimmalla haastattelulla”! Martti saikin haastateltavat kertomaan suhteestaan Wagneriin sekä vakavasti että myös erinomaisella humorilla.

Haastattelijan kysymyksiin – miksi olen wagneriaani, mitä Wagnerin musiikissa arvostan jne. saimme toinen toisinaan kiinnostavampia näkemyksiä.

Illan aikana kunniapuheenjohtajaksi kutsuttu seuran perustajajäsen, fil.lis. **Uolevi Karrakoski** vastasi esimerkiksi yllättäen, ettei hän ole wagneriaani! Myöhemmin tosin selvisi hänen tarkoittaneen wagneriaanilla sellaisia, joille ei kelpaa

mikään muu kuin Wagnerin musiikki.

Seuran oopperamatkoilla on kuitenkin todettu, että jäsenistömme on erittäin halukas tutustumaan myös muiden säveltäjien teoksiin, joten tässä mielessä emme ilmeisesti olekaan wagneriaaneja, vaikka Wagnerin oopperat ovatkin ensi sijalla.

Uolevi Karrakoski korosti myös, että Wagner on yhden aikakauden kehityksen päätepiste, josta jatkoivat edelleen muut säveltäjät kuten Mahler, Schönberg ja nykysäveltäjät. Wagneria seurasi siis jotain vielä parempaa ja parempaa!

Seuran perustajajäsentä kiinnostaa eniten Wagnerin pyrkimys teoksillaan muuttaa maailmaa. ”Tällaisia säveltäjiä ei ole monia. Itse tiedän vain Beethovenin, Mahlerin ja joitakin hyvin harvoja muita, ehkä Shostakovitsin. Tässä mielessä musiikki on väline eettisten päämäärien saavuttamiseksi. Pelkkä musiikki musiikkina ei ole minua ensisijaisesti kiinnostanut. Muutenhan olisinkin mielisäveltäjäksi valinnut Ravelin.” Aluperin Karrakoski kertoi olleensa ensisijaisesti kiinnostunut Wagnerin orkesterinkäytöstä ja vasta nyt myöhemmin tunkeutuneensa musiikin kuuntelijana musiikkidraaman alueille.

Vastaukseksi kysymykseen ”Miten sinusta tuli wagneriaani?” ammattikorkeakoulun opettaja **Marjukka Lulli-Seppälä** kertoi joutuneensa sukeltamaan suoraan syvälle Wagnerin oopperoihin alkessaan seurustella Markun kanssa. Markku oli silloin juuri kääntänyt Wagnerin teoksista *Valkyyrian* libreton ja siksi oopperaa ahkerasti kuunneltiin. Oopperan aariasta ”Winterstürme wichen dem Wonnemond” tulikin heille eräänlainen tunnussävel ja toukokuusta, jolloin heidät on myös vihitty, he käyttävätkin nimitystä Wonnemond, onnen kuu. Marjukka kertoi myös, että myöhemmin he käänisivät yhdessä *Siegfried*-oopperan.

Marjukalle tärkein Wagnerin oopperoista on kuitenkin *Parsifal*. Se ei merkitse hänelle vain suurenmoista taide-elämystä, vaan *Parsifal* on hänelle tärkeä esikuva, joka opettaa toisista ihmisistä välittämistä ja heidän hätänsä ja tarpeidensa tunnistamista myötätunnon avulla. ”Durch Mitleid wissend”.

Eräs kysymys koski Wagnerin henkilöä. Siihen Marjukka totesi, että naisena hänen täytyi olettaa Wagnerissa olleen jotakin hyvin vetovoimaista, koska hänellä oli niin runsaasti naisuhteita.

Tärkeintä on kuitenkin Wagnerin musiikki. Esimerkiksi *Parsifalin* alkusoitto on Marjukalle voimanolahde, jota kuunnellussa hän saa voimia arkeen ja ”Parsifalin jalanjäljissä kulkemiseen”. Puhetta oli myös Wagnerin schopenhauerilaisesta ”maailmasta pois vetäytymisen” ajatuksesta. Siihen Marjukka totesi, että vaikka se näkyy *Tristanissa* ja *Isoldessa*, niin *Parsifal* on kuitenkin Wagnerin viimeinen ooppera, eikä Parsifal mitenkään halua vetäytyä pois maailmasta, vaan ni-

menomaan toimia aktiivisesti ihmisten auttamiseksi.

Mauri Antero Numminen oli haastateltavana varsinainen ilo-orava, joksi hän itseään kutsuukin. (HS:n artikkelissa Stefan Raben – Nummisen mukaan Saksan Marco Bjurström – TV-ohjelmassa Numminen äänestettiin hausimmaksi haastateltavaksi.) Haastattelun kuluessa selvisi tosin, että vakavasti ottaen Numminen rakastaa intohimoisesti oopperaa ja erityisesti Wagneria. Saimme kuulla uudelleen *Laulun iltatähdelle*, nyt M.A:n tulkitsemana. Laulu kuulosti hyvin Mauri Anterolle tyypilliseltä, mutta jälkeenpäin hän huomautti, ettei ole koskaan ole laulanut ”näin matalalla äänellä”.

Joka tapauksessa meillä oli äärettömän hauskaa, etenkin kun Jopi Harri vielä jatkoi ilonpitoa lukemalla Logen kirjeen (ks jäljempänä Logen pakinalpasta, s 13) juhlivalle seuralle ja laulamalla **Schubertin** *Wanderers Nachtlied*in, (Vaeltajan yölaulun), joka on sävelletty Goethen runoon. Nyt kuulimme myös toiset, humoristiset sanat, jotka Markku oli löytänyt Bayreuthista. Lauluun tehdyt wagneriaanisat sanat sopivat erittäin hyvin juhlan tunnelmaan. Markun lukiessa molempien tekstien Marjukan tekemät suomennokset ilonpito vain yltyi.

Lopuksi alkoivat odotetut juhlatanssiaisat, joista toimittaja Risto Nordell – väärinkäsityksen seurauksena – oli jo perjantain musiikkiuutisissa kertonut, että Suomen Wagner-seura juhlii syntymäpäiväänsä Turun konservatorion Chrichton-salissa peräti viisi tuntia kestäväillä tanssiaisilla!

Mikä olikaan tanssiessa ”Perksalon bändin” tahdissa. **Yrjö Teuri** soitti syntetisaattoria ja solistina lauloi todellinen Helden-tenori ikivihreitä tangoja ja valseja. Tanssitila olikin hetkessä täynnä iloisia tanssijoita, joten uskomus Wagner-seuralaisten vakavuudesta korjaantui, jos sellaista on koskaan ollutkaan!

Juhlatoimikunnan lupaama wagnerilainen kokonaistaideteos, 10-vuotisjuhlat, lähestyvät loppuaan. Tuntui, että ne monet toiveet ja odotukset, joita jäsenet ovat seuralleen asettaneet, ovat suurelta osin täyttyneet. Onhan Wagnerin musiikin tuntemus ja esittäminen Suomessa suuresti lisääntynyt. Varmasti on juhlivalle Suomen Wagner-seuralalla ja sen lehdellä Wagneriaanilla ollut tässä oma vaikutuksensa. Suomen Wagner-seura perustettiin ilmeisesti oikeaan aikaan!

Wagnerin oopperat vaativat ehkä useamman kerran katselua ja kuuntelua, mutta kun joskus tavoittaa edes vähäisessä määrin tämän musiikin draamallisesta sisällöstä, niin elämys on monin verroin suurempi kuin oopperaesityksessä, jonka jo läpikotaisin tuntee.

Juhlivan yhdistyksen ei kuitenkaan pidä jäädä lepäämään lakareillaan, vaan seuran työtä on jatkettava seuraavalla kymmenvuotiskaudella yhä suuremmalla innolla!

Heikki J. Eskelinen ja Outi Jaakola Konserttitalolla myymässä Wagner-tuotteita

Cecilia Rydinger Alin Park-hotellissa kertomassa suhteestaan Wagnerin musiikkiin. Alla Pentti Perksalo ja Marko Autio vastaanottamassa aplodeja.

Ylinnä Markku Lulli-Seppälä ja Marko Autio esiintymässä, keskellä Sari Nordquist ja Marko Autio ja alla Uolevi Karrakoski kutsutaan kunniapuheenjohtajaksi.

Jopi Harri kertoo ennen esitystään Kaksi grenatööri-laulun sisällöstä

M. A. Numminen ja Marko Autio esiintyvät

Martti Parkkari haastattelemassa Uolevi Karrakoskea, Marjukka Lulli-Seppälää ja M. A. Nummista

Markku Lulli-Seppälä avaamassa iltajuhlaa

Juhliva seura sai onnitteluja mm. Lahden Aplodit orkesterille -yhdistykseltä.

Juhatoimikunta huomionsoitusten kohteena